

Nr 349.

Av herr Spångberg m. fl., om upphävande av förordningen rörande
s. k. nöjesskatt.

Vid 1919 års riksdag framlade dåvarande finansministern F. V. Thors-son å den socialdemokratiska regeringens vägnar en proposition med förslag om rätt för kommunerna att uttaga skatt å allmänna nöjestillställningar. Riksdagen beslöt tyvärr bifalla det thorssonsska förslaget, och beslutet trädde i kraft den 1 oktober samma år.

Detta beslut innebar faktiskt en utpressning i skatteväg av det fattiga folket på ett nytt område. Skatten på nöjen och förströelser af skilda slag är utpräglad klasslagstiftning, den drabbar de fattiga, medan överklassen som vanligt slipper lätt undan. De festliga stora middagarna med lysande baler kräver inte ett öre i skatt, men en teaterföreställning i en Folkets park och ett Folkets hus är skattelagd. En festtillställning anordnad av arbetare-, nykterhets- och idrottsorganisationer beskattas, medan danstillställningar å lyxrestauranger äro skattefria.

Med den stora olikhet i fördelning av inkomsten, vilken är rådande i Sverige, är det inga små belopp, som genom nöjesskatten tagits från den fattigare befolkningen. Av Statistisk årsbok framgår, att nöjesskatten i städerna t. o. m. år 1925 och för landsbygden t. o. m. år 1923 uppgick till 27 792 704 kronor. T. o. m. 1927 har sannolikt skatten i runt tal uppgått till omkring 40 miljoner kronor.

Försvararna av nöjesskatten torde vilja hänföra nöjena till något som kan undvaras och att nöjesskatten sålunda är att betrakta såsom en lyxskatt. Denna tankegång är dock uppenbart falsk, ty ingen vill väl ändock bestrida, att nöjen har varit, är och kommer att förbli ett behov såsom en omväxling i det dagliga jäktet, och vilka både kunna ge vila och uppfostrande förströelse, såsom teater, konserter, god biograf etc.

Nöjesskatten har försvårat en god utveckling av samt medverkat till en försämring av nöjeskulturen.

En huvudstadstidning, Folkets Dagblad, hade i fjol vänt sig till en del framstående teaterledare m. fl. för att inhämta deras uppfattning om nöjesskatten och dess verkningar.

Den kände teaterledaren, direktör *Albert Ranft*, yttrar:

»Vi få betala nöjesskatt för vårt många gånger strävsamma arbete, och blir det så eventuellt något litet överskott på verksamheten, så skall detta

brandskattas på nytt. Att säga, att publiken betalar nöjesskatten, går inte för sig utan vidare. Skatten verkar så, att folk många gånger avskräckes från att gå på teater, publikfrekvensen blir mindre, vilket i sin tur inverkar på teaterns förmåga att skaffa större uppsättningar och gedignare skådespel. Biljettpriserna skulle kunna sänkas och även fattigare skikt av vår stads befolkning beredas tillfälle till vederkvickande teaterbesök, om denna kristidspåläga kom bort. Det är icke en dag för tidigt, att det göres slut på eländet.»

Direktör *J. W. Brunius*, Oscarsteatern, framhåller:

»Ja, jag har mina speciella erfarenheter av hur bakvänd och fördärvlig nöjesskatten är. Jag syftar på de skolteaterföreställningar, som Oscars-teatern satt igång efter danskt mönster. Denna verksamhet var givetvis baserad på ideell grund, och vi gingo in för att göra biljettpriserna så låga som möjligt, för att största möjliga antal skolbarn skulle beredas tillfälle att få vara med. De pjäser vi gävo voro givetvis ämnade att verka uppfostrande, och vi vände oss till stadsfullmäktige för att slippa betala nöjesskatt på dessa föreställningar. Men det blev avslag, ett avslag som för denna vår verksamhet var mycket ödesdiger. Vi togo i inträde 1: 25 för alla platser, och vi hade under samtliga föreställningar c:a 50 000 besök. En lätt uträkning visar, att vi för skolföreställningarna måste betala en skatt på över 6 000 kronor. Hade vi inte fått vidkännas denna skarpa avbränning i inkomsterna, hade vi haft större utsikter att kunna anordna flera och bättre föreställningar, och vi skulle t. o. m. kunnat sänka biljettpriset ytterligare, vilket i sin tur medfört, att fattigmansbarn i än större utsträckning skulle kunnat besöka föreställningarna.»

Skådebanans chef direktör *Fredrik Ström* anför:

»Nöjesskatten har jag för min personliga del alltid varit motståndare till. Mycket därför att den i hög grad är orättvis och mest drabbar de fattigaste i samhället. Men den är mera än orättvis, den verkar hämmande på allt nöjeslivs utveckling till något högre och ädlare.

Vi kunna som exempel nämna Skådebanans verksamhet, som ju obestriddligen omfattar kulturella och folkbildande nöjen. Stora summor berövas årligen denna kulturorganisation, varigenom möjligheterna minskas att göra något ännu större och värdefullare och genom lägre biljettpriser bereda en större krets mindre bemedlade tillfälle att taga del av våra tillställningar. Jag kan nämna ett exakt exempel: Skådebanan brukar under vintrarna anordna föreställningar med enbart klassiska skådespel och därmed jämställda, detta endast för sina publikorganisationer. Alltså enskilda tillställningar. För dessa skulle man ju tycka, att nöjesskatt ej påläggas — de anordnas ju endast i kulturellt och fostrande syfte — men så är ej fallet. Endast för sådana tillställningar har Skådebanan under de senaste fem åren betalat en nöjesskatt på inte mindre än 33 000 kronor. Övermåttan vansinnigt!»

Direktör *Ernst Rolf* framhåller:

»Det är kolossalt svårt att få tillställningarna här att gå ihop. Allmänheten fordrar ständigt nytt, vilket måste anskaffas utan att man kan höja biljettpriserna. De äro sannerligen höga nog förut, och de måste så vara för att det hela skall gå ihop. Man kan inte alltför mycket pungslå allmänheten, och vore nöjesskatten borta, skulle man kunna giva värdefullare och bättre saker och kanske t. o. m. sänka biljettpriserna.»

Nøjesskattens karaktär av klasslag framhålles av följande yttranden:

Parkföreståndaren *Bernhard Johansson*: »Att lagen är en typisk klasslag, som hårdast drabbar de fattiga i samhället, kan nog ingen bestrida. Till den stora inkomsten från nöjesskatten (i Stockholm) t. ex. föregående år, kr. 1 802 493:36, har ingen av de stora vinstgivande, i Stockholm existerande bolagen, bankerna eller affärerna bidragit.

Genom att så stora skattebelopp till stadens kassa uttages genom nöjesskatt befrias bolag, banker och firmor m. fl. från en del av den skatt, som de måste erlägga genom direkt beskattning. T. ex. Enskilda Banken gör enligt taxeringskalendern för år 1926 en vinst av 22 000 kr. genom nöjesskatten, Knut Wallenberg besparades 1926 något över 2 000 kronor och Markus Wallenberg besparades mellan 3—4 000 kronor.»

Redaktör *Andreas Johnsson*: »Nøjesskatten är en indirekt beskattningsform och liksom alla indirekta skatter drabbar den hårdast arbetarklassen och de små inkomsttagarna, medan den gynnar dem som ha förmögenhet och höga inkomster. När sålunda en arbetare erlägger nöjesskatt, betalar han icke endast skatt för sig själv, utan även för den välsituerade samt för banker och bolag, vilka senare, tack vare nöjesskatten, får en lägre kommunal skatt.»

Ombudsman *Albert Forsell*: »All indirekt skatt är av ondo, direkt skatt är alltid att föredraga. Och så mycket förkastligare är denna indirekta skatt, som kallas nöjesskatt, eftersom den drabbar den fattigaste av de fattiga och omöjliggör en strävan att skaffa nöjen, som verka fostrande på människorna.»

Redaktör *Otto Grimlund*: »Nøjesskatten är en kristidsskatt — därför bör den försvinna.

Nøjesskatten är en indirekt skatt — därför bör den försvinna.

Nøjesskatten är en klasskatt, som tyngst drabbar de fattigaste befolkningslagren — därför bör den försvinna.

Nøjesskatten är en skatt på mycket av det som bör räknas till livets nödtorft och vederkvickelse efter dagens tunga arbete — därför bör den försvinna.»

En konferens i Stockholm, för behandling av nöjesskattefrågan, representerande 40 000 fackligt organiserade arbetare uttalade:

»Nøjesskatten är en kvarleva från kristiden, och dess införande var en åtgärd för att på konstlad väg hindra den direkta skatten att springa i
Bihang till riksdagens protokoll 1928. 4 saml. 72 häft. (Nr 345—349.) 3,

höjden. Konsekvenserna härav blev, att en större skattebördas lades på de minst bärkraftigas axlar, samtidigt som överklassen och de bättre situerade i samhället samt de skattevärdar, banker, bolag, industri- och affärsvärld utgöra, erhöll förmånen av en lägre kommunal beskattning.

Nöjesskatten är sålunda till sin karaktär en ren klasskatt, som hårdast och i hög grad orättvist drabbar arbetarklassen. Detta såväl direkt som indirekt. Direkt därigenom, att arbetaren på grund av nöjesskatten får betala en högre skatt till samhället än den, som rätteligen hör tillkomma honom, om hans inkomst lägges till grund för hela hans beskattning. Indirekt genom att de folkliga nöjena, utan undantag, är skattelagda. Det har t. o. m. förekommit fall, då skatt utkrävts vid tillställningar som arrangerats av enskild organisation för dess egna medlemmar. Varje nöjestillställning i en Folkets park, ett Folkets hus eller av arbetar-, nykterhets- och idrottsorganisationer anordnad fest eller liknande drabbas av nöjesskatt. Däremot är överklassens speciella nöjestillställningar, såsom dansen i restaurangerna och restauranglivet i övrigt, befriade från skatt.

Nöjesskatten är vidare ett hinder i utvecklingen och befrämjandet av ett sunt och kulturellt fostrande nöjesliv, något som inte minst på teaterns område kommit till synes efter skattens införande.»

Av ovanstående torde tillfullo framgå, att nöjesskatten är ekonomiskt orättvis och kulturellt skadlig, varför den bör avskaffas.

Med stöd av ovanstående motivering hemställles,

att riksdagen måtte besluta upphäva förordningen om rätt för kommun att upptaga särskild avgift vid vissa offentliga nöjestillställningar.

Stockholm 21 januari 1928.

Aug. Spångberg.

Viktor Herou.

J. P. Dahlén.

Rob. Samuelsson.